

De Arbocheck voor de ambulante handel

65-98

WORDT NIET UITGELEEND

TNO ARBEID
BIBLIOTHEEK
POSTBUS 718
2130 AS HOOFFDORP
TEL. 023-5549 468

Algemene gegevens

Naam van het bedrijf

Adres van de onderneming

Telefoon en fax

Ingevuld door (naam/namen en functie(s))

Datum invulling

Getoetst door de arbodienst: ja/nee

Inhoud

Voorwoord 4

Hoe gebruikt u deze Arbocheck? 7

Overzicht van de medewerkers en hun taken 10

Inpakken en naar de markt 14

Op de markt 15

Food 20

Infrastructuur 22

Algemene arbozaken 24

Plan van aanpak 26

Notities 30

Werken in de Ambulante Handel doet een mens goed! Gezond in de buitenlucht, voldoende beweging en een kooplustig publiek! Maar de werkzaamheden brengen ook risico's met zich mee, zoals veel tillen, langdurig staan en wisselende weersomstandigheden. Deze omstandigheden kunnen leiden tot klachten en ziekteverzuim.

Arborisico's in de ambulante handel

Uw medewerkers kunnen onder andere met de volgende risico's te maken krijgen:

- overbelasting van de rug door frequent tillen, langdurig staan en verkeerd schoeisel;
- gezondheidsklachten als gevolg van de wisselende weersomstandigheden;
- ongelukken door het werken met onveilige gereedschappen, machines en installaties;
- struikelen over bijvoorbeeld elektriciteitsdraden, dozen, kratten, afval en stormlijnen.

Waarom aandacht voor arbeidsomstandigheden?

Goede arbeidsomstandigheden verhogen de aantrekkingskracht van uw bedrijf voor zowel uw medewerkers als uw klanten. En het resultaat is een beter rendement en een tevreden klant!

De risico-inventarisatie en -evaluatie en de Arbocheck

In de Arbowet is vastgelegd dat alle bedrijven per 1 januari 1994 een risico-inventarisatie en -evaluatie moeten opstellen als eerste stap op weg naar goede arbeidsomstandigheden. De *Arbocheck voor de ambulante handel* is een instrument om de risico-inventarisatie en -evaluatie uit te voeren. Met deze Arbocheck weet u waar de risico's voor uw medewer-

kers, op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn in uw bedrijf liggen en wat u eraan kunt doen.

Voor wie is de Arbocheck en wat zijn de verplichtingen?

De Arbocheck is opgezet voor bedrijven met minder dan 15 werknemers. Het uitvoeren van de risico-inventarisatie en -evaluatie, bijvoorbeeld door het volledig invullen van de Arbocheck, is verplicht als u personeel in dienst heeft. Het door uw arbodienst laten toetsen van de uitgevoerde risico-inventarisatie en -evaluatie (zoals de ingevulde Arbocheck), is verplicht als u in totaal voor meer dan 40 uur per week personeel in dienst heeft. Dus als u bijvoorbeeld drie werknemers voor 10 uur per week in dienst heeft (in totaal 30 uur) vult u de arbocheck wel in, maar u hoeft deze niet te laten toetsen door de arbodienst.

Wat kan er gebeuren als u niets doet?

Het niet uitvoeren en indien nodig laten toetsen van een risico-inventarisatie en -evaluatie (zoals de Arbocheck) kan leiden tot een boete!

Arbeidsomstandigheden: een zaak van werkgever en werknemer

Als werkgever bent u verantwoordelijk voor goede arbeidsomstandigheden in uw bedrijf. Met deze Arbocheck als hulpmiddel bent u in staat om hier invulling aan te geven. Het invullen ervan is het begin van een verbetering van de arbeidsomstandigheden. De Arbocheck geeft aan wat de eventuele risico's zijn en welke verbeteringen u kunt doorvoeren. Een belangrijke functie van de Arbocheck is dat het u stimuleert tot nadenken over arbeidsomstandigheden. Maar ook uw medewerkers zijn volgens de Arbowet

verplicht om veilig en gezond te werken. Het is daarom van belang dat u uw medewerkers betreft bij de uitvoering van de risico-inventarisatie en -evaluatie en dat u hen wijst op hun verantwoordelijkheden.

Werkwijze

Na het invullen van de vragenlijst bepaalt u wat in uw bedrijf de belangrijkste risico's zijn. De prioriteiten neemt u op in het plan van aanpak (pagina 26). Ook de voorzorgsmaatregelen die u gaat treffen om het risico weg te nemen of te verminderen, neemt u op in dit plan van aanpak. Als u er niet zeker van bent of u bepaalde onderdelen zelf kunt beoordelen, roep dan de hulp van een deskundige in, bijvoorbeeld de arbodienst.

Samengevat kunt u met deze Arbocheck nagaan:

- aan welke risico's uw medewerkers worden blootgesteld;
- hoe groot de risico's zijn;
- of u voldoende voorzorgsmaatregelen hebt getroffen;
- welke risico's het eerste kunnen worden aangepakt (plan van aanpak).

Deze Arbocheck is ontwikkeld in opdracht van het Hoofdbedrijfschap Detailhandel afdeling MSR, in samenwerking met de Centrale Vereniging voor de Ambulante Handel, TNO Arbeid en Commit Arbo.

Wij wensen u succes bij het uitvoeren van de risico-inventarisatie en -evaluatie.

A.W. Esselink

Voorzitter afdeling Markt-, Straat- en Rivierhandel
Hoofdbedrijfschap Detailhandel

Vul de lijst stap voor stap in. Dat kunt u in één keer doen, maar dat hoeft niet.

Betrek de medewerkers bij het invullen van de Arbocheck; zij weten veel en moeten bovendien straks de maatregelen (mee helpen) uitvoeren. De Arbowet verplicht u om uw medewerkers bij de risico-inventarisatie en -evaluatie te betrekken.

Per activiteit of risico kunt u vaststellen:

- of het genoemde risico aanwezig is in uw bedrijf;
- welke maatregelen u kunt nemen om het risico weg te nemen of te verminderen.

Food/Non-Food

De Arbocheck is zowel toepasbaar voor de Food als voor de Non-Food sector. Door de verkopers van Food moet ook het specifieke hoofdstuk Food worden ingevuld.

Infrastructuur

Met het hoofdstuk Infrastructuur kunt u nagaan of de marktvoorzieningen in orde zijn. Mochten er verbeterpunten naar voren komen, dan adviseren wij u deze voor te leggen aan de marktbeheerder.

Eigen aanvullingen

De Arbocheck is opgesteld voor een gemiddelde bedrijfs-situatie. Uw specifieke zaken kunt u in de lijst aanvullen. Dit geldt zowel voor gevaarlijke situaties die niet genoemd zijn als voor specifieke oplossingen die in uw bedrijf mogelijk zijn.

Overleg met uw medewerkers

Besprek de ingevulde lijst met uw medewerkers. Vraag of er nog aanvullingen moeten komen, bijvoorbeeld over de sfeer op het werk, de behoefte aan voorlichting, het werk-

tempo of de pauzes. Bepaal ook of er nog (incidentele) activiteiten zijn die uw medewerkers uitvoeren die niet in deze Arbocheck vermeld staan.

Stellen van prioriteiten

De Arbocheck vraagt u om aan te geven of iets **gedaan** is of dat iets **verbeterd** moet worden. Soms is de verbetering eenvoudig en kan deze direct worden uitgevoerd, zoals het verstrekken van goede werkschoenen. Maar zo eenvoudig zal het niet altijd zijn. Vaak zult u moeten aangeven wie actie onderneemt, wat moet worden gedaan en wanneer dat gedaan moet zijn. U zult een afweging moeten maken welke punten het eerst verbeterd moeten worden. Het kan zijn dat u niet alles in een keer kunt verbeteren. Om een keuze te maken kunt u de volgende vragen stellen:

- Hoe groot is het risico dat uw medewerkers of uw klanten lopen als u niets doet (met andere woorden hoe groot is de kans op ziekte of een ongeval en wat zal dan het gevolg zijn)?
- Kunt u snel maatregelen nemen om het risico te verminderen? (Zo kan bijvoorbeeld met de aankoop van een nieuw hulpmiddel het knelpunt worden opgelost.) Kunt u eventueel tijdelijke maatregelen nemen?
- Hoe belangrijk vinden uw medewerkers het dat er maatregelen worden genomen?

Opstellen plan van aanpak

Na het invullen van de Arbocheck hebt u direct een goed overzicht van de arbeidsomstandigheden in uw bedrijf en van de mogelijkheden om de arbeidsomstandigheden te optimaliseren. De uit te voeren actiepunten kunnen in volgorde van belangrijkheid worden opgenomen in het plan van aanpak. Daarin legt u vast welke maatregelen worden genomen en wanneer u de verbeteringen doorgevoerd wilt

hebben. Niet alles hoeft in één keer te worden verbeterd. Het is belangrijk een begin te maken.

Toetsing door arbodienst

U bent verplicht om u bij de uitvoering van de risico-inventarisatie en -evaluatie te laten ondersteunen door uw arbodienst (indien u voor meer dan 40 uur per week personeel in dienst heeft). Deze verplichting betekent dat u de ingevulde Arbocheck en het ingevulde plan van aanpak moet laten toetsen door uw arbodienst.

Uitvoering plan van aanpak

Nadat de Arbocheck is getoetst door uw arbodienst kunt u aan de slag! Houd hierbij de volgorde van het plan van aanpak aan en doe het samen met uw medewerkers.

Herhaal de risico-inventarisatie en -evaluatie!

- Regelmatig, bijvoorbeeld eenmaal in de vier jaar, of eerder als de situatie daartoe aanleiding geeft.
- Bij belangrijke veranderingen in uw bedrijf; bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe hulpmiddelen.
- Na ongevallen of bijna-ongevallen om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van de medewerkers en hun taken

(Vul uw medewerkers in in dit overzicht)

Naam en functie

Arno Jansen, verkoper

Bijzonderheden*

jonger dan 18 jaar

*Is er sprake van 'bijzondere' groepen zoals bijvoorbeeld stagiaires, gehandicapten, beginners, zwangere medewerkers en jongeren?

Werkzaamheden

*verkopen, snijden,
voorraad aanvullen*

Vakopleidingen

geen

Betrokken bij de RI&E?

ja

Arbo aandachtspunten

Vorbereidende activiteiten

Werkhoogte

Hulpmiddelen

Vastzetten lading

Bedrijfswagen

Cabineruimte

Maatregelen en adviezen

1. Stel tijdens het klaarmaken/verpakken van goederen de hoogte van de werktafel in op de medewerker(s). Geef uw medewerkers voorlichting over dit onderwerp.

2. Gebruik bij het inladen hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld een heftruck, een elektrische palletwagen en een laadklep (zie voor ‘manier van tillen’ het hoofdstuk Op de markt). Geef uw medewerkers voorlichting en instructie over dit onderwerp.

3. Zet de lading voor vertrek vast om afvallen en schuiven te voorkomen.

4. Laat de bedrijfswagen(s) volgens de voorschriften periodiek onderhouden. Let met name op de veiligheid.

5. Zorg voor voldoende cabineruimte voor de medewerkers.

gedaan
nog doen

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Op de markt

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting

Voorlichting en instructie

Tillen

Opbouw verkoopinrichting

Uitladen goederen

Reiken en draaien

Maatregelen en adviezen

6. Licht de medewerkers in over de risico's van lichamelijke (over)belasting en geef voorlichting over de wijze waarop deze risico's kunnen worden beheerst.

7. Geef de medewerkers een duidelijke instructie over 'gezond tillen'.

8. Ga met elkaar na hoe het tillen kan worden verminderd, bijvoorbeeld door het gebruik van een andere of een aangepaste verkoopinrichting.

9. Zorg voor voldoende mankracht tijdens het opbouwen en afbreken van de verkoopinrichting.

10. Plaats de bedrijfswagen tijdens het in- en uitladen zo dicht mogelijk bij de verkoopinrichting.

11. Houd er bij het inrichten/inruimen van de verkoopinrichting rekening mee dat onnodig reiken (in combinatie met draaien) zoveel mogelijk wordt voorkomen.

gedaan
nog doen

Arbo aandachtspunten

Bewegingsruimte

Tilhouding

Langdurig staan

Werkkleding

Werkschoenen

Kleding

Handschoenen

Stoten en struikelen

Luifelhoogte

Maatregelen en adviezen

12. Zorg voor voldoende voet- en beenruimte in de verkoopinrichting.

13. Voorkom draaien met de rug tijdens het tillen.

14. Wissel staan voldoende af met zitten.

15. Verstrek werk-/veiligheidsschoenen met een stevig profiel.

16. Verstrek thermokleding en handschoenen voor in de winter.

17. Verstrek speciale werkkleding (bijvoorbeeld een schort) als er vervuilende werkzaamheden worden uitgevoerd.

18. Verstrek indien nodig handschoenen voor het bewerken/snijden van voedsel en/of bloemen.

19. Plaats de luifels op minimaal twee meter hoogte.

gedaan
nog doen

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Kabels en stormlijnen	20. Probeer kabels zo veel mogelijk weg te werken en stormlijnen goed te plaatsen zodat medewerkers en klanten niet kunnen struikelen.	☐	☐
Afval, dozen en kratten	21. Ruim afval, kratten en dozen onmiddellijk op.	☐	☐
Snijden	22. Houd messen en scharen scherp.	☐	☐
Messen en scharen	23. Geef (aan nieuwe medewerkers) uitleg over veilig knippen en snijden.	☐	☐
Knippen en snijden	24. Berg messen en scharen altijd veilig op.	☐	☐
Pauzeren	25. Zorg ervoor dat tijdens de pauzes gebruik kan worden gemaakt van een zitgelegenheid.	☐	☐
Zitgelegenheid	26. Zorg voor voldoende personele bezetting zodat pauzeren mogelijk is.	☐	☐
(Om)vallende voorwerpen	27. Stapel dozen en kratten niet te hoog op.	☐	☐
Stapelen dozen en kratten	28. Controleer of de verkoopinrichting stevig is opgesteld.	☐	☐
Verankering verkoopinrichting	29. Veranker de verkoopinrichting voldoende bij stormachtig weer.	☐	☐

Arbo aandachtspunten

Brand en explosie

Aarding apparatuur

Inbouw installaties

Keuring en periodiek onderhoud

Gasslangen

Maatregelen en adviezen

30. Werk met geaarde en goed onderhouden apparatuur.

31. Zorg ervoor dat de elektrische of gasinstallaties volgens de wettelijke voorschriften zijn ingebouwd (het gebruik van LPG is niet toegestaan!).

32. Laat de elektrische of gasinstallaties volgens de voorschriften periodiek onderhouden en keuren.

33. Controleer gasslangen regelmatig op een juiste werking (niet poreus, vervaldatum enzovoort).

gedaan
nog doen

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Arbo aandachtspunten

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen**Werken met voedsel**

Hygiëne	34. Werk tijdens het bereiden en verkopen van voedsel altijd volgens de huidige hygiënenormen.	☐	☐
Bewaartemperatuur	35. Bewaar het voedsel op de juiste temperatuur.	☐	☐
Verwondingen	36. Verplicht het dragen van handschoenen bij verwondingen.	☐	☐
Handen wassen	37. Zorg dat de medewerkers hun handen kunnen wassen.	☐	☐
Snijmachines	38. Geef de medewerkers voorlichting en instructie over het veilig werken met de snijmachine. Leg de instructie schriftelijk vast.	☐	☐
	39. Zorg ervoor dat de snijmachines niet worden bediend door medewerkers jonger dan 18 jaar.	☐	☐
Onderhoud snijmachines	40. Laat de snijmachine volgens de voorschriften controleren en onderhouden op een juiste werking.	☐	☐
Toezicht	41. Houd toezicht op het veilig werken met de snijmachine.	☐	☐

Bakken en frituren

Veilige werkwijze

42. Geef de medewerkers voorlichting en instructie over het veilig bakken en frituren en houd toezicht op een veilige werkwijze.

Olie en vet

43. Maak afspraken over de manier waarop het vet/de olie wordt vervangen.

Beschermende kleding

44. Zorg dat de medewerkers beschermende kleding dragen (geen blote armen en benen).

Afzuiging

45. Reinig regelmatig de afzuiginstallatie voor een optimale afzuiging en ter voorkoming van brandgevaar.

Deksel/afdekplaat

46. Houd een deksel/afdekplaat bij de hand om het vet/de olie bij calamiteiten af te dekken.

Brandbestrijding

47. Schaf een blusdeken, een poederblusser en een oogspoelfles aan. Zie ook het hoofdstuk Algemene arbozaken.

Lichamelijke belasting

Werkhoogte

48. Stel de hoogte van het werkblad in op de medewerker(s).

Langdurig kracht zetten

49. Vermijd veelvuldig en langdurig kracht zetten, bijvoorbeeld tijdens het snijden van kaas.

Herhalende bewegingen

50. Beperk veelvuldig herhalende handelingen en/of bewegingen, bijvoorbeeld tijdens het schoonmaken van vis.

Arbo aandachtspunten

Vlak marktterrein

Toegankelijkheid marktterrein

Parkeermogelijkheden

Sanitaire voorzieningen

Elektriciteitsaansluitingen

Maatregelen en adviezen

51. Het marktterrein is voldoende vlak.

52. Het marktterrein is goed toegankelijk voor het in- en uitladen van goederen.

53. De bedrijfswagen kan op het marktterrein worden opgesteld.

54. Er zijn voldoende sanitaire voorzieningen.

55. De sanitaire voorzieningen worden goed onderhouden/schoon gehouden.

56. Er zijn in de directe omgeving van de verkoopinrichting aansluitingen voor elektra.

besproken
nog
bespreken

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Arbo aandachtspunten

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen

Aandacht arbeidsomstandigheden

57. Bespreek met uw medewerkers regelmatig het onderwerp arbeidsomstandigheden.

☐☐

Contract arbodienst

58. Sluit met de arbodienst een contract af met daarin afspraken over de verzuimbegeleiding, het arbeidsomstandigheden spreekuur en het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek.

☐☐

Afspraken bij ziekte

59. Maak met elkaar afspraken over hoe te handelen bij ziekte.

☐☐

Risicogroepen

60. Neem maatregelen om risicogroepen (zoals zwangere en jonge medewerkers) te beschermen tegen de risico's die met het werk samenhangen.

☐☐

Werkdruk

61. Voorkom een te hoge werkdruk door met voldoende personeel te werken.

☐☐

Verbandtrommel B

62. Zorg voor een complete verbandtrommel B.

☐☐

63. Controleer regelmatig de inhoud van de verbandtrommel en vul deze na gebruik aan.

☐☐

Bedrijfshulpverlening	64. Maak met de marktbeheerder en collega-ondernemers afspraken over hoe de eerste hulp wordt verleend bij calamiteiten (bedrijfshulpverlening).	☐	☐
Blusmiddelen	65. Zorg voor (een) goed werkende brandblusser(s) in de bedrijfs- en/of verkoopwagen.	☐	☐
	66. Geef voorlichting over het gebruik van de brandblusser.	☐	☐
	67. Zorg ervoor dat de brandblusser goed bereikbaar is.	☐	☐
	68. Laat de brandblusser(s) jaarlijks controleren op een juiste werking.	☐	☐
Ongewenst gedrag	69. Maak afspraken over hoe om te gaan met ongewenste gedragingen en agressie en geweld. Bijvoorbeeld over wat te doen bij diefstal, lichamelijk geweld en hoe de slachtoffers worden opgevangen.	☐	☐
Contant geld	70. Zorg dat contant geld op een veilige plaats kan worden opgeborgen.	☐	☐
Voorlichting	71. Geef de medewerkers voorlichting en onderricht over de risico's die met het werk te maken hebben. Onderwerpen hiervoor zijn: goed tillen, goede werkhouding, veilig werken met gevaarlijke machines/voorwerpen, bedrijfshulpverlening en agressie en geweld.	☐	☐

Stel samen met uw medewerkers een Top-Tien op: wat moet het eerst gebeuren?

Om dit te bepalen kunt u kijken naar **het aantal mensen** dat risico loopt en naar de risico's waarbij echt **grote schade** aan de gezondheid, de veiligheid of het welzijn te verwachten zijn.

Wanneer u verdere actie gaat plannen hanteer dan de volgende volgorde:

- Kijk eerst of u het risico geheel kunt wegnemen.
- Als dat niet kan, welke maatregelen kunt u dan treffen om de risico's zoveel mogelijk te beperken?
- Het gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen is een laatste toevlucht wanneer er niets anders is dat u op korte termijn kunt doen.

Noteer de naam van de persoon die de maatregel uitvoert

Noteer de datum wanneer u het gedaan wilt hebben

Vraag advies op terreinen waar u niet zeker van bent

Bespreek dit plan met uw medewerkers

Leg uw plan van aanpak voor aan uw arbodienst

Voorbeeld van invullen

Risicogebied en werkplek	Actie	Instructies en overleg met de medewerkers	Advies inwinnen	Uit te voeren door, datum
<i>Tillen</i>	<i>Tilinstructie geven</i>	<i>Met elkaar nagaan: – hoe tillen zoveel mogelijk kan worden voorkomen – hoe het beste kan worden getild Samen de juiste wijze van tillen oefenen.</i>	<i>Eventueel advies inwinnen bij arbodienst</i>	<i>4e kwartaal 2000 door J. Jansen</i>

Risicogebied en werkplek	Actie	Instructies en overleg met de medewerkers	Advies inwinnen	Uit te voeren door, datum
1				
2				
3				
4				
5				

6

7

8

9

10

**Deze Arbocheck is
ontwikkeld door:**

TNO Arbeid
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp
023 554 93 93

Commit Arbo
Postbus 207
3454 ZL De Meern
0800 1901

In opdracht van:

Hoofdbedrijfschap
Detailhandel
Afdeling Markt-, Straat-
en Rivierhandel
Postbus 90703
2509 LS Den Haag
070 3385600

In samenwerking met:

Centrale Vereniging voor
de Ambulante Handel
Postbus 43308
2504 AH Den Haag
070 3294087

Gesubsidieerd door:

Europese Commissie
Directoraat-generaal V
Werkgelegenheid,
arbeidsverhoudingen en
sociale zaken
Luxemburg

uitgave

© 2000 TNO Arbeid
vormgeving en druk
AT electronic publishing,
Houten
eindredactie en realisatie
YDee Media bv, Amsterdam
fotografie
Hans Hordijk fotografie,
Den Haag

Noch de Europese
Commissie noch enige
andere persoon die in haar
naam handelt, is verantwoor-
delijk voor de wijze waarop
de voorgaande informatie
wordt gebruikt.

